

Міністерство освіти і науки України

Державний аерокосмічний університет
ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

І.Ю. Матюшенко

ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

Київ
2003

ББК 65.9
М 33

*Гриф надано Міністерством освіти і науки України
(лист № 2/1608 від 12.10.2000 р.)*

Рецензенти: проф. *В.І. Успенко*,
канд. економ. наук *А.Л. Дуленко*.

За редакцією В.П. Божко

Матюшенко І.Ю.

М 33 Основи фінансового менеджменту: Навчальний посібник. —
Київ: Центр навчальної літератури, 2003. — 220 с.

ISBN 966-8253-69-8

Викладено основи фінансового менеджменту з обліком міжнародної і вітчизняної практики. Розглянуто такі основні складові фінансів, як вартість грошей у часі, аналіз співвідношення ризику і доходу від вкладень в акції й облигації, методи оцінки капіталовкладень, робота фірми з урахуванням дивідендної політики, а також вартості і структури капіталу, фінансове планування й управління робочим капіталом, основи фінансового аналізу.

Для студентів інженерно-менеджерського факультету й інженерно-менеджерських спеціальностей інших факультетів Державного аерокосмічного університету «ХАІ». Можуть бути використані також фахівцями будь-якого економічного профілю.

ББК 65.9

ISBN 966-8253-69-8

© І.Ю. Матюшенко, 2003
© Центр навчальної літератури, 2003

ЗМІСТ

Передмова	6
Тема 1. Вступ	7
1.1. Поняття «фінанси»	7
1.2. Роль фінансового менеджера	9
1.3. Конфлікти у фінансовій політиці	10
1.4. Ризик проти прибутку	10
Тема 2. Форми організації бізнесу і методи оподаткування	13
2.1. Форми організації бізнесу	13
2.2. Офшорні компанії і зони	17
2.3. Види доходів і податки. Податкові пільги на інвестиції	21
2.4. Амортизація і методи її нарахування. Грошовий потік. Податкові пільги на інвестиції	25
Тема 3. Вартість грошей і час	30
3.1. Зміна вартості грошей у часі. Інфляція, ризик, схильність до ліквідності	31
3.2. Майбутня і сьогоднішня (поточна) вартість грошей, ануїтет, дисконт, довічна рента	32
3.3. Нарухування проміжного складного відсотка, розрахунок темпів приросту	39
Тема 4. Ризик і дохід	41
4.1. Співвідношення ризику і доходу	41
4.2. Оцінка ризику (рівень ризику, ризик часу)	44
4.3. Ризик портфеля інвестицій	49
4.4. Визначення ризику і віддачі за моделлю оцінки капітальних активів	51
4.5. Лінія надійності ринку (ЛНР)	53
4.6. Фондові індекси і рейтинги	56
Тема 5. Методи оцінки цінних паперів	66
5.1. Поняття вартості активів. Оцінка облігацій	66
5.2. Оцінка привілейованих акцій	69
5.3. Оцінка звичайних акцій	69
5.4. Використання МОКА для оцінки акцій	72
Тема 6. Оцінка доцільності капіталовкладень	74
6.1. Ефективне використання обмежених ресурсів. Поточні і капітальні витрати	74
6.2. Визначення початкових витрат	75
6.3. Визначення додаткового грошового потоку	78
Тема 7. Методи оцінки капіталовкладень без ризику	82
7.1. Середня ставка доходу. Період окупності	82

7.2. Чиста сьогоднішня вартість (ЧСВ). Індекс прибутковості (ІП) ..	84
7.3. Внутрішня ставка доходу (ВСД)	87
7.4. Надійність показників ЧСВ і ВСД	89
Тема 8. Методи оцінки доцільності інвестицій з ризиком	91
8.1. Ризик в оцінці доцільності інвестицій. Метод еквівалента впевненості (МЕВ)	91
8.2. Аналіз чутливості реагування	93
8.3. Метод оцінки капітальних активів (МОКА) в оцінці доцільності інвестицій	95
8.4. Облік інфляції в оцінці доцільності інвестицій	97
Тема 9. Сучасна інвестиційна ситуація в Україні	99
9.1. Умови рівноваги валютного і кредитного ринків. Кількісна характеристика угоди «кредит-валюта»	99
9.2. Рівень доларизації економіки. Наслідки і шляхи вирішення проблеми доларизації економіки	100
9.3. Можливі джерела покриття інвестиційного дефіциту в Україні. Особливості інвестиційної ситуації у Харківському регіоні ..	101
Тема 10. Вартість капіталу	105
10.1. Вартість капіталу як міра прибутковості. Використання зовнішніх і внутрішніх джерел капіталу ..	105
10.2. Вартість капіталу від зовнішніх джерел	108
10.2.1. Ризик і вартість капіталу	108
10.2.2. Розрахунок вартості капіталу від випуску облігацій ..	110
10.2.3. Розрахунок вартості капіталу від випуску акцій. Вартість капіталу від випуску привілейованих акцій ..	112
10.3. Вартість капіталу від внутрішніх джерел	115
10.4. Визначення середньозваженої і зваженої граничної вартості капіталу	116
Тема 11. Структура капіталу	120
11.1. Фінансовий леверидж. Вибір структури капіталу	120
11.2. Вплив структури капіталу на вартість фірми	122
11.3. Вибір джерел фінансування — акції чи облігації	125
Тема 12. Дивідендна політика	130
12.1. Значення дивідендної політики. Дивіденди. Коефіцієнт виплати	130
12.2. Негрошові форми виплати дивідендів	132
12.3. Дивідендна політика і ціна акцій	134
Тема 13. Довгостроковий капітал: оренда і лізинг	139
13.1. Переваги і недоліки оренди	139

13.2. Грошові потоки оренди. Еквівалент покупної ціни (ЕПЦ)	141
13.3. Обчислення значень сьогоднішньої вартості витрат на оренду і покупку	144
Тема 14. Фінансове планування	149
14.1. Значення фінансового планування	149
14.2. Методи визначення фінансових потреб	150
14.3. Аналіз джерел засобів і їхнього використання	152
Тема 15. Фінансування робочого капіталу	157
15.1. Менеджмент поточних активів	157
15.2. Менеджмент дебіторської заборгованості	161
15.3. Менеджмент товарно-матеріальних запасів	162
15.4. Менеджмент розрахунків із кредиторами-постачальниками ..	164
Тема 16. Фінансові звіти і показники	167
16.1. Способи аналізу фінансових звітів фірми	167
16.2. Джерела і напрямки використання і розміщення засобів ..	170
16.3. Фінансові показники і їхні типи	173
16.3.1. Коефіцієнти і показники ліквідності	174
16.3.2. Коефіцієнти і показники активності	175
16.3.3. Показники заборгованості	178
16.3.4. Коефіцієнти прибутку і доходу	180
16.4. Використання фінансових співвідношень і коефіцієнтів в аналізі діяльності фірми	182
Тема 17. Варанти. Конвертовані цінні папери. Опціони	184
17.1. Варанти і конвертовані облігації	184
17.1.1. Варанти, вартість варантів, вигоди для фірми	185
17.1.2. Конвертовані облігації і їхня вартість, вигода для фірми ..	187
17.1.3. Різниця між варантами і конвертованими облігаціями ..	192
17.2. Опціони	193
17.2.1. Поняття «опціон»	193
17.2.2. Опціони покупця й опціони продавця	194
17.2.3. Фактори, що впливають на ціну опціонів	196
Тема 18. Основи міжнародних фінансів	198
18.1. Вступ в міжнародні фінанси	198
18.2. Обмін іноземних валют	201
18.3. Прибутки та збитки в операціях з опціонами	204
18.4. Ринок ф'ючерсних валютних операцій і арбітраж	206
18.5. Міжнародні фінансові ринки	208
Контрольні запитання	211
Список використаної і рекомендованої літератури	218